

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ЗАПОРОЖЧЕНКО
“ 9 ” “ 09 ” 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК. 27 «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 106 «Географія»

Освітньо-професійна програма: «Географічні основи природокористування та регіонального і муніципального розвитку»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Галузь знань <u>10 «Природничі науки»</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>106 «Географія»</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	<i>Обов'язкова дисципліна</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2 -й	3-й
		<i>Семестр</i>	
		5	5-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	2 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	78 год.
		Форма підсумкового контролю: залік - 4 сем.; залік 5 сем з/в	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи економічної теорії» – це оволодіння теоретичними знаннями з економічної теорії, визначення основних принципів, категорій та законів, які регулюють економічне життя суспільства та його складових; формування у студентів сучасного економічного мислення і набуття ними базових практичних навичок за основними напрямками економічної діяльності.

Завдання:

- навести визначення основних економічних термінів та категорій;
- охарактеризувати ключові принципи та закони, які регулюють економічне життя суспільства;
- визначити особливості функціонування ринкової економіки та її суб'єктів;
- проаналізувати закономірності розвитку економічної системи суспільства та поведінки економічних суб'єктів за ринкових умов;
- розглянути переваги й недоліки, перспективи подальшого розвитку економіки;
- охарактеризувати значення державного регулювання ринкових відносин та його основні важелі;
- дослідити ключові тенденції формування світового ринку.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) **загальні: ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння предметної діяльності; **ЗК5.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; **ЗК7.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; **ЗК11.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; **ЗК12.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

б) **спеціальні (фахові, предметні): СК7.** Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації; **СК12.** Здатність здійснювати геопросторові дослідження природних і суспільних явищ для формування практичних цілей та рекомендацій щодо сталого розвитку територіальних громад, міст, урбанізованих ареалів та регіонів в Україні.

Очікувані результати навчання.

Програмні результати навчання: Р01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук. **Р03.** Пояснювати особливості організації географічного простору. **Р04.** Аналізувати географічний потенціал території. **Р12.** Використовувати отримані теоретичні знання та практичні навички та вміння для забезпечення системного підходу у вирішенні проблем природокористування, регіонального та муніципального розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні терміни та категорії з економічної теорії;
- сутність та особливості економічних явищ та процесів;
- ключові принципи та закони, що регулюють економічне життя суспільства;
- механізм дії і використання економічних законів на макро- і мікрорівнях;
- закономірності функціонування соціально-економічних систем різних рівнів та сфер діяльності.

вміти:

- вміло та доречно оперувати основними економічними категоріями й поняттями;
- аналізувати спрямованість господарської діяльності й економічного становища в окремих країнах та в Україні;
- орієнтуватися у глобальних проблемах економічного розвитку світогосподарських зв'язків;
- виявляти тенденції, проблеми та перспективи подальшого розвитку ринкової економіки;
- проводити базові економічні розрахунки для вирішення господарських задач;
- ухвалювати самостійні практичні рішення щодо оптимального застосування набутих знань під час виконання професійних обов'язків й вирішення особистих проблем.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи економічної науки. Базові поняття та категорії мікро- та макроекономіки.

Тема 1. Загальні основи економічної теорії.

Основні поняття економіки. Предмет, метод і функції економічної теорії. Етапи розвитку економічної теорії. Економічні потреби та інтереси суспільства. Виробництво та його фактори. Продуктивні сили та виробничі відносини. Власність у системі економічних відносин. Сучасний розвиток економіки. Тенденції розвитку економічних відносин в Україні та світі. Економічна система.

Тема 2. Ринок та основні принципи ринкової економіки.

Ринок як форма організації суспільного виробництва. Основні види ринків. Механізм ринкової системи. Конкуренція та інфраструктура ринку. Попит і пропозиція як важливіші елементи ринку. Поняття попиту. Платоспроможний попит. Фактори які впливають на попит. Попит і ціна. Залежність попиту від нецінових факторів: доходів споживачів, цін на товари-замінники, супутні товари, споживацьких смаків та ін. Зміни у попиті та зміни попиту. Поняття пропозиції. Закон пропозиції. Фактори, які впливають на пропозицію: ціни на ресурси, нові технології, ціни на альтернативну продукцію, податки і субсидії держави та ін. Ринковий механізм збалансування попиту і пропозиції. Рівноважна ціна. Відхилення від рівноважної ціни і дисбаланс ринку. Поняття загальної економічної рівноваги. Вплив цінових та нецінових факторів на зміну параметрів ринкової рівноваги.

Тема 3. Форми організації суспільного виробництва.

Основи суспільного виробництва. Товар і гроші. Сучасні проблеми товарно-грошового обігу. Витрати виробництва. Прибуток. Ринкова економіка. Капітал сфери обігу.

Тема 4. Підприємство як суб'єкт економічної діяльності.

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Підприємство. Капітал і наймана праця. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Класифікація підприємств за різними ознаками. Поняття виробничих ресурсів та виробничих фондів. Суть та склад основних фондів, оборотних засобів, нематеріальних активів, їх роль в діяльності підприємства. Витрати виробництва. Сукупні, постійні і змінні витрати. Середні витрати. Особливості динаміки середніх постійних і середніх змінних витрат. Поняття граничних витрат.

Тема 5. Теорія та основні типи ринкових структур.

Основні типи ринкових структур. Критерії розмежування ринкових структур. Класифікація ринкових структур та визначення їх базових моделей. Ринок досконалої конкуренції. Недосконала конкуренція. Дохід і прибуток фірми, підприємницький дохід. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.

Тема 6. Основні показники макроекономіки. Національне виробництво.

Економічна система як об'єкт макроекономіки: поняття економічної системи. Використання ресурсів економічної системи. Кругообіг ресурсів економічної системи, перетворення витрат у доходи. Поняття та принципи побудови системи національних рахунків (СНР). Валовий національний продукт (ВНП) – основний показник СНР. Методи обчислення ВНП: обчислення ВНП за доходами та за витратами. Поняття номінального і реального ВНП. Показники, що розраховуються на основі ВНП. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Відмінність між ВНП та ВВП, економічні наслідки значної розбіжності між ВНП та ВВП. Чистий національний продукт (ЧНП), національний дохід (НД), особистий дохід (ОД), використовуваний дохід (ВД). ВНП та економічний добробут: ВНП на душу населення. Зайнятість та безробіття. Інфляція та її види.

Тема 7. Суть та тенденції розвитку світової економіки.

Глобальна економіка та міжнародні економічні відносини. Сутність світової економіки. Основні тенденції розвитку світового ринку. Інтернаціоналізація виробництва та капіталу. Економіка транснаціональних компаній. Основні форми світових економічних відносин: міжнародна торгівля, міграція капіталів і робочої сили, міжнаціональна кооперація виробництва, науково-технічний обмін, валютно-кредитні відносини. Макроекономічна політика України в системі світового господарства.

Тема 8. Глобалізація економіки.

Суть та форми прояву глобалізації. Причина та ознаки глобалізації. Наслідки глобалізації. Класифікація та причини виникнення глобальних проблем. Шляхи розв'язання глобальних проблем. Міжнародні організації: суть та види. Міжнародні економічні організації – Економічна і Соціальна рада ООН, Організація світової торгівлі (СОТ), Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК), Світовий банк, інші організації – та їх роль у світовій економіці. Економічна інтеграція країн: форми та глибина. Інтеграція економіки України у глобальну економіку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб.	с. р.		л	п/с	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основи економічної науки. Базові поняття та категорії мікро- та макроекономіки										
Тема 1. Загальні основи економічної теорії	12	2	2		8	11	1			10
Тема 2. Ринок та основні принципи ринкової економіки	12	2	2		8	11	1			10
Тема 3. Форми організації суспільного виробництва	10	2	1		7	11	1			10
Тема 4. Підприємство як суб'єкт економічної діяльності	12	2	2		8	11	1			10
Тема 5. Теорія та основні типи ринкових	10	2	1		7	12	2			10

структур										
Тема 6. Основні показники макроекономіки. Національне виробництво	12	2	2		8	11	1			10
Тема 7. Суть та тенденції розвитку світової економіки	11	2	2		7	11	1			10
Тема 8. Глобалізація економіки	11	2	2		7	12	2	2		8
Всього за ЗМ 1	90	16	14		60	90	10	2		78
Усього годин	90	16	14		60	90	10	2		78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Основи економічної науки. Базові поняття та категорії мікро- та макроекономіки	14
1.	Предмет, завдання та методи економічної теорії. Структура економіки. Економічні закони та їх сутність. Економічні ресурси і фактори, економічний продукт.	2/
2.	Поняття ринку. Основні принципи ринкової економіки: приватна власність; свобода підприємництва і вибору; особистий інтерес; конкуренція; обмежена економічна роль держави. Основні види ринків. Теорія попиту й пропозиції.	2/
3.	Теорія виробництва. Сутність виробництва. Витрати виробництва, доходи та прибуток.	1/
4.	Підприємство – первинна ланка народного господарства. Виробничі ресурси та виробничі фонди. Витрати виробництва. Ефект зростання масштабів виробництва та фактори, що йому сприяють: спеціалізація, розподіл праці, технічна економія, неділимість виробництва та ін.	2/
5.	Теорія ринкових структур: ринок продукту. Ринок досконалої конкуренції. Недосконала конкуренція. Дохід і прибуток фірми, підприємницький дохід. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.	1/
6.	ВНП, ВВП та інші макроекономічні показники обсягів національного виробництва. Поняття економічної системи.	2/
7.	Світове господарство. ТНК. Міжнародний поділ праці та спеціалізація. Міжнародна економічна інтеграція. ЄС.	2/
8.	Глобальні проблеми сучасності, їх економічні аспекти. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та в розвитку світового господарства.	2/2
	Разом	14/2

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не заплановані.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не заплановані.

8. Самостійна робота

	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія зародження та розвитку економічної науки.	8/10
2.	Ринковий механізм регулювання економічних відносин. Принципи ринкової економіки. Держава та ринок.	8/10
3.	Натуральне виробництво і його особливості. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товар і його властивості. Закон вартості і його роль у розвитку товарного виробництва. Сутність, властивості та функції грошей.	7/10
4.	Сутність підприємництва та його роль в економіці. Лідерство та партнерство в бізнесі. Трудові відносини в підприємстві.	8/10
5.	Характеристика монополії як ринкової структури. Виникнення монополій. Основні форми сучасних монополій. Бар'єри для вступу на ринок. Природні монополії. Характеристика олігополії як ринкової структури. Виникнення олігополій та їх сучасні форми. Однорідні і диференційовані олігополії. Характерні риси ринку монополістичної конкуренції. Рівновага фірм в умовах монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція і просування товарів.	71/10
6.	Макроекономічні показники обсягів національного виробництва.	8/10
7.	Макроекономічні проблеми економічної теорії. Соціальні проблеми ринкової економіки та соціальна політика держави. Прогнозування та програмування розвитку національної економіки. Конкурентоспроможність держави.	7/10
8.	Тенденції розвитку світового господарства. Світова торгівля. Проблеми інтеграції України у світове господарство.	7/8
	Разом за змістовним модулем 1	60/78
	Разом	60/78

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням наочних засобів, презентації, самостійна робота, розрахункове домашнє завдання, практичні завдання, опрацювання нового матеріалу, самостійне опрацювання нового матеріалу, в т.ч. із застосуванням Інтернет-ресурсів.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточне контрольне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань; підсумковий контроль – залік. В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування студентами усіх видів занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за	Теоретична підготовка	Практична підготовка
-----------	-----------------------	----------------------

національною шкалою	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість практичних завдань; має стійкі навички виконання завдання.
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вмів робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом.	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

11. Питання для підсумкового контролю

Змістовий модуль 1. Основи економічної науки. Базові поняття та категорії мікро- та макроекономіки

1. Зародження і розвиток економічної теорії.
2. Предмет, методи і функції економічної теорії.
3. Економічні закони і категорії.
4. Виробництво та його фактори.
5. Продуктивні сили та виробничі відносини.
6. Власність у системі економічних відносин.
7. Економічні потреби та інтереси.
8. Тенденції розвитку економічних відносин в Україні та у світі.
9. Економічна система. Моделі економіки.
10. Товарна форма організації суспільного виробництва.
11. Гроші та грошовий обіг.
12. Ринкова економіка.
13. Попит та пропозиція.
14. Цінові та нецінові фактори, які впливають на попит.
15. Цінові та нецінові фактори, які впливають на пропозицію.
16. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
17. Класифікація підприємств за різними ознаками.
18. Капітал і наймана праця.
19. Держава як суб'єкт ринкових відносин.
20. Теорія виробництва. Виробнича функція.
21. Теорія витрат.
22. Ринок досконалої конкуренції.
23. Ринок монополістичної конкуренції.
24. Олігополія як ринкова структура.
25. Рівновага споживача і рівновага виробника.
26. Недосконала конкуренція.
27. Монополія. Антимонополістичне законодавство України.
28. Дохід та прибуток фірми, підприємницький дохід.
29. ВВП та ВВП, різниця між ними.

30. Методи розрахунку валового національного продукту.
31. Економічна система як об'єкт макроекономіки.
32. Тенденції розвитку світового господарства. ТНК.
33. Форми міжнародних економічних відносин.
34. Міжнародна економічна інтеграція.
35. Основні глобальні проблеми сучасності.

12. Розподіл балів, які отримують студенти Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів на практичних заняттях

Поточний контроль								Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовий модуль №1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	7	8	8	8	7	7	8		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	дуже добре	
75-84	C	добре	
70-74	D	задовільно	
60-69	E	допустимо	
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма та силабус навчальної дисципліни; опорні конспекти лекцій; мультимедійні презентації; плани практичних занять; навчально-методичні матеріали та питання для поточного і підсумкового контролю; ілюстративні матеріали (карти, схеми, рисунки).

14. Рекомендована література

Основна

1. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. К.: ЦНЛ, 2018. 688 с.
2. Економіка: теорія і практика. Підручник / Галушка З. І., Поченчук Г. М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.
3. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): навч. посіб. / Мацелюх Н. П. та ін. Ірпінь, 2018. 298 с.

4. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. унт, 2017. 608 с.
5. Економічна теорія: підручник / М. Соколов, М. Горлач, В. Гущенко, М. Кримов, М. Жиленкова. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 532 с.
6. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. К.: Центр учбової літератури, 2019. 324 с.
7. Основи економічної теорії: підручник/ Т. М. Камінська. К.: Медицина, 2018. 232 с.
8. Семененко В. М., Коваленко Д. І. Економічна теорія: Політекономія: Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2017. 428 с.
9. Сірко А. В. Економічна теорія: Політекономія: Підручник. К.: ЦУЛ, 2017. 448 с.

Додаткова

1. Базилюк А. В., Дерій Ж. В., Концева В. В., Хоменко І. О. Економічна теорія. Практикум: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 312 с.
2. Геращенко О. Л. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини. Київ : Довженко букс, 2016. 303 с.
3. Економічна теорія : навчальний посібник / Н. П. Мацелюх, Л. М. Касьяненко, І. А. Максименко, М. М. Теліщук [та 8 інших] ; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2019. 477 с.
4. Економічна теорія : підручник / В. Г. Чепінога ; Міністерство освіти і науки України. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 653 с.
5. Мельникова В. І. Національна економіка: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 248 с.
6. Носова О. В. Національна економіка: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 512 с.
7. Шевченко О. О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ., 2012. 280 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.onu.edu.ua/>
2. Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ognb.odessa.ua/>
3. Організація економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org>
4. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>
5. Офіційний інтернет-портал Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://european-union.europa.eu/index_en
6. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wto.org>
7. Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/home>